

Д. е. н. Коваленко О. В., Чернишова А. О.

Інженерний інститут Запорізького національного університету (Україна)

БАНКРУТСТВО ПІДПРИЄМСТВА В СУЧASНИХ УМОВАХ

Банкрутство підприємств є відносно новим явищем для економіки України, оскільки сама Україна не так давно стала незалежною державою. Практика показує, що в умовах хиткої економіки, грошового дефіциту, часто змінюваного законодавства, багато підприємств стають неплатоспроможними, що може привести до їх банкрутства, в першу чергу це стосується малих підприємств, які не можуть вижити в умовах теперішньої економіки.

Банкрутство – це визнана господарським судом неспроможність відновити платоспроможність боржника – суб'єкта господарської діяльності за умови застосування процедури санації та/чи мирової угоди та можливість погасити вимоги кредиторів, що підтверджено судовим рішенням, тільки через ліквідаційну процедуру. Судовий процес може бути «ініційований або особою-боржником (добровільне банкрутство), або будь-ким з кредиторів, якому боржник не може виплатити борг (вимушене банкрутство). Доти, доки банкрут не розрахується з боргами, його фінансова діяльність жорстко обмежена» [2].

Причини банкрутства суб'єктів господарювання бувають різні, але в цілому їх прийнято розподіляти на дві групи, зокрема:

1) зовнішні, які на практиці надто складно, а подекуди й неможливо, врахувати. Наприклад: кризовий стан економіки країни, інфляція, банкрутство конкурентів, високий рівень оподаткування, політична нестабільність, недосконалість законодавчої бази, тощо;

2) внутрішні, які прямо залежать від підходів, методів, форм організації роботи всередині підприємства. Це може бути збільшення дебіторської заборгованості, недостатні обсяги залишків власних обігових активів, низький рівень техніки, низький рівень збуту через невдосконалену маркетингову діяльність, залучення позикових коштів на невигідних умовах та ін.

Наслідком одночасного впливу окремих чинників є загроза банкрутства.

Зарубіжний досвід свідчить, що «в країнах із розвинutoю економікою та сталою політичною системою, як правило, 1/3 банкрутств спричиняється зовнішніми, а 2/3 – внутрішніми причинами» [1].

Саме необґрунтована економічна політика уряду, політична нестабільність суспільства, тотальна економічна криза, некеровані інфляційні процеси, спад ділової активності в економіці найбільш впливають на результати діяльності підприємств, передовсім через недосконалість законодавчої бази.

Банкрутство прямо пов’язане з погіршенням фінансового стану і отриманням збитків підприємством. За даними OpenDataBot, «1524 компанії були визнані банкрутами у 2016 році в Україні. В процедурі банкрутства знаходиться 2073 підприємства» [3]. Статистичні дані підприємств-банкрутів можна побачити в табл. 1.

Таблиця 1. Загальна кількість суб’єктів господарювання, які станом на 06.02.2017 перебували у стані банкрутства [3]

Область	Кількість
Київська область	572
Дніпропетровська область	189
Одеська область	140
Донецька область	129
Автономна Республіка Крим	121
Харківська область	97
Миколаївська область	85
Луганська область	75
Запорізька область	70
Сумська область	67

Згідно зі статистичними даними, «в Україні повертають 8,6 центів з кожного долара заявлених зобов’язань. Для розуміння, в Східній Європі та Центральній Азії цей показник – 37,7, а в розвинутих країнах – 71,9» [3].

Слід відзначити, що банкрутство в Україні здебільшого загрожує малим та середнім підприємствам, хоча ми знаємо, що для стабільного розвитку ринкової

економіки в країні потрібна висока ефективність діяльності суб'єктів малого та середнього бізнесу.

Також ще однією важливою причиною настання банкрутства вважають світову фінансову кризу. Незважаючи на зрушення в економічній системі України, які мають позитивний характер та протягом відбувались останніми роками, світова фінансова криза чинить негативний вплив на діяльність суб'єктів господарювання, що здебільшого проявляється в їх неспроможності функціонувати, а іноді призводить до припинення діяльності. Світова фінансова криза «призвела до збільшення кількості фінансово неспроможних підприємств в кожній галузі економіки України. За даними експертів, найуразливішими до світової фінансової кризи виявилися підприємства, які працюють на експорт (металургія, транспортне та аграрне машинобудування), а також на споживчий сектор (виробництво автомобілів)» [3]. У таких умовах керівництвом суб'єктами господарювання повинно бути забезпечене розробку антикризових заходів щонайменше на один рік. Такі розробки мають бути комплексними, спрямованими на оптимізацію портфеля антикризових заходів, за умови реалізації яких можливим стає виведення підприємства з кризового стану, відновлення його платоспроможності та ліквідності.

Основними методами зменшення впливу фінансової кризи на підприємствах вважають наступні [4, ст. 15-16]:

1. Усунення неплатоспроможності (досягти можливо шляхом скорочення внутрішніх і зовнішніх зобов'язань через збільшення обсягів грошових коштів).
2. Відновлення фінансової стабільності (досягається за рахунок зростання чистого доходу, що є наслідком ефективної політики ціноутворення, впровадження системи знижок і застосування ефективних методів просування продукції на ринку).
3. Застосування реорганізаційних або реструктуризаційних процедур на підприємстві, удосконалення організаційної структури управління, вдосконалення збутової і кадрової політики, формування технологічного портфеля виробництва у відповідності до умов кризового стану ринку.

Підводячи підсумки, можна сказати наступне. Динаміка банкрутств в Україні істотно збільшилася в період кризи, в основному їх становлять малі та середні підприємства, адже саме їм дуже важко адаптуватися під сучасні умови. Одночасно збільшується кількість підприємств, що отримують збитки від своєї діяльності, а отже мають передумови для банкрутства в майбутньому. Більшість підприємств України знаходяться або в кризовій ситуації або на межі кризи (переважно через внутрішні причини, такі як дебіторська заборгованість, дефіцит власних оборотних коштів та ін.). Підприємствам необхідно створити систему заходів, які допоможуть своєчасно спрогнозувати банкрутство, встановити кризові явища та застосовувати заходи політики антикризового управління в частині недопущення чи/або подолання фінансової кризи.

Список використаних джерел:

1. Гавриленко Т. В. Методика визначення ймовірності визначення банкрутства підприємства [Електронний ресурс]. – Режим доступу: https://revolution.allbest.ru/finance/00239862_0.html
2. Терещенко О. Банкрутство підприємства // Економіка України. – 2007 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.rusnauka.com/7_NITSB_2012/Economics / 10_102905.doc.htm
3. Opendatabot – сервіс моніторингу реєстраційних даних українських компаній [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://opendatabot.ua/blog/31-bankruptcy>
4. Колісник М. К., Ільчук П. Г., Віблій П. І. Фінансова санація і антикризове управління підприємством: навч. посіб. – К.: Кондор, 2007. – С. 15–16.

Корнієнко І. С.

Дніпровський національний університет імені Олеся Гончара (Україна)

**ФІНАНСОВА БЕЗПЕКА ПІДПРИЄМСТВА
ТА ЗАСОБИ ЇЇ ДОСЯГНЕННЯ**

Підприємницька діяльність спричиняє значний уплів на економіку та суспільство, оскільки саме підприємства є основними виробниками товарів та послуг, що використовуються для задоволення потреб суспільства, надають робочі місця та створюють додану вартість, яка формує валовий національний продукт.